

дата българска държава, тръгвайки по нов път на развитие, възприема наложения от Западна Европа модел на етническа и конфесионална толерантност. В Търновската конституция¹⁹ от 1879 г. се застъпват принципите на защита на малцинствата. Дават им се определени права и свободи, но в същото време се постановява върховен надзор над тях от страна на изпълнителната власт.

Циганите вече не са обект на целенасочено държавно законодателство, а по една или друга причина попадат в рамките на редица закони и подзаконни документи. От позициите на макрообществото изпълнителната власт прилага към тях и различни административни мерки, свързани предимно с териториално-селищното устройство на махалите им и с чергарстването.

В същото време в границите на Третата българска държава се увеличава броят на циганското население и продължават процесите на усядане. Те обхващат както досега чергарстващите тук, така и част от новопристигналите цигански групи. Не престават да се установяват в градовете и селата без да се смесват с останалите етноси. Остават верни на своите традиции да живеят като компактна маса, въпреки променените обществено-политически условия. Запазва се институцията на черибашията – уседналите цигани да се представят пред общинските и административните власти от свой пълномощник. Длъжността на черибашия, цирибашия, ишария, мухтарин се заема само от мъж, уважаван и искан от самите цигани. Когато се налага от властите без тяхното одобрение, той реално не може да изпълнява произтичащите от закона функции поради нежеланието на махалата да му се подчинява. Със смяната на политическата власт често се сменя и черибашията.

Още през 1882 г. кметът на Самоков разпорежда в българската и турската циганска улица да се избере по „един старейшина от махалата ви и един бирник“. Турските цигани избират Зурай Смаилов, а българските – миналогодишният Петре Списев. През 1884 г. се заменя от Николчо Пертев, който е и в списъка на старейшините от всички улици в гр. Самоков от март 1887 г. За турските цигани се записва Асан Мудов. През м. декември 1888 г. циганите от новата катунска махала в София в присъствието на пристава от Първо полицейско управление, с болшинство от 230 гласа избират за мухтарин Рамадан Алиев „понеже махалата ни се нуждае от един мухтарин, който да ни върши махленските работи“. Два месеца по-късно живущите цигани мюсюлмани от местността Долни Куру батлар също си избират махленски мухтарин (ТДА София, ф.41-к, оп.1, а.е.293, л.10-13, 39; а.е.400, л.43; ф.1-к, оп.1, а.е.1848, л.1, 3-5). На събрание „на копското население в цирк театър „България“ в София“ (1905 г.) влизайки, адвокатът д-р Марко К. Марков проявява уважение като първо се ръкува с „царибашията, подпрян ва-

¹⁹ Търновската конституция действа в България до 1947 г. Приета е от Велико народно събрание в гр. Велико Търново през 1879 г.